

Vs. 6. Doch wij alle zijn als een onreine, en alle onrechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleet: en wij alle vallen af, als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg, als een wind.

Vs. 7. En daar is niemand, die Uwen Name aanroept, die zich opwekt, dat hij Uw aangrijpe: want gij verbergt Uw aangezichte voor ons, en Gij doet ons smelten, door het middel van onze ongerechtigheden.

Vs. 8. Doch nu Heere, Gij zijt onze Vader: wij zijn leem, en gij zijt onze pottbakker, en wij alle zijn Uwer handen werk.

Vs. 9. Heere weest niet zoo zeer verholgen, en gedenkt niet eeuwiglijk der ongerechtigheid: ziet, aanschouwt doch, wij allen zijn Uw volk. . . . . Bl. 294

XIII.

R O M. XI: 26.

Gelijk geschreven is, de Verlosser zal uit Sion komen, en zal de goddeloosheden afwenden van Jakob. . . . . — 325

XIV.

H O Z E A VII: 8—11.

Vs. 8. Ephraïm is een koek, die niet is omgekeerd.

Vs. 9. Vreemden verteeren zijne kracht, en hij merkt het niet; ook is de graauwigheid op hem verspreid, en hij merkt het niet:

Vs. 10. Deis zal de hovaardij Israëls, in zijn aangezigt getuigen, dewijl zij zich niet bekeeren, tot den Heere hunnen God, noch Hem zoeken in allen dezen.

Vs. 11. Want Ephraïm is als eene botte duif zonder hart. — 253

BIDDAGS-PREDIKATIE.

UIT

J E R E M I A VI: 8.

Laat u tuchtigen, Jeruzalem! opdat mijne ziel van u niet afgetrokken worde; opdat Ik u niet stelle, tot eene woestheid, tot een onbewoond land.

Onder de groote en heerlijke voorregten, van het Joodsche volk, onder het Oude Testament, was dit het allervoornaamste, en gelijk als de grond en fontein van alle de anderen, dat God een zoodanig verbond met hen gemaakt had, volgens hetwelk Hij hun, tot een *Vader* was, en dat zij Zijn huisgezin, en Zijne kinderen waren. Hoort eens, van des Heeren zijde! Jerem. XXXI: 9, *want Ik ben Israël tot een Vader, en Ephraïm is mijn eerstgeborene.* Als ook aan de zijde, van des Heeren volk! Jes. LXIII: 16, *Gij zijt toch onze Vader! want Abraham, die anders hun aller vleeschelijke vader was, weet van ons niet, naardien hij al lang dood was, en Israël kent ons niet; Gij, o Heere! zijt onze Verlosser! van ouds af is Uw Naam.* O! dierbaarder geluk en zegen, kan een volk niet genieten, dan den Allerhoogsten God, des Hemels en der aarde, tot eenen *Vader* te hebben, en van Hem erkend, en gehouden te worden, voor Zijne kinderen! want aldaar handelt de Heere God, een zoodanig volk in alles, met een vaderlijk hart en liefde; (1) Hij *bemint* hetzeive, gelijk een vader zijn huisgezin en zijne kinderen; zij zijn dan *de beminden des Heeren*; *Zijn lust is aan hun.* (2) Hij *beschermt* ze als zijne kinderen. (3) Hij *bestuurt* en regeert ze, als Zijne kinderen. (4) Hij *maakt* ze groot en zegent ze, en bewijst hun alles goeds, naar ziel en ligchaam. (5) En dat is het nog niet al-

les; maar, als zij tegen Hem, hunnen Almagtigen Vader, ongehoorzaam zijn, en naar Zijne stemme niet willen hooren, dan *straf*t en *kastijdt* Hij hen ook, als Zijne kinderen, en brengt over hun, allerhande plagen, oordeelen en bezoeking; en dikwijls zulken, die zeer hard en zwaar zijn, naar dat hunne misdaad en ongehoorzaamheid dit vereischt; gelijk de Heere zelve dat zegt, en voor de ooren Zijns volks verkondigt. Psalm LXXXIX: 31 enz.: *indien zijne kinderen mijne wet verlaten, en in mijne regten niet wandelen; indien zij mijne inzettingen ontheiligen, en mijne geboden niet houden, zoo zal Ik hunne overtredingen, met de roede bezoeken, en hunne ongeregtigheden met plagen.* (6) Maar, gelijk een goed vader zijne kinderen niet kastijdt, met eene grimmige toornigheid, om ze te verderven, maar alleen uit noodzakelijkheid en uit liefde, om ze te tuchtigen en te verbeteren, en hen van hunne ongehoorzaamheid te genezen, en om er goede kinderen van te maken; alsoo handelt de Heere ook met Zijn volk en kinderen; als Hij hen, om hunne ongehoorzaamheid, met de roede Zijner oordeelen bezoekt en straf, zoo doet Hij dat niet in Zijnen grimmigen toorn, om hen te verderven, en geheel te onder te brengen; o neen! dat wil Zijne getrouwheid en Vaderlijke liefde niet lijden; maar Hij doet het, om hen te tuchtigen en te verbeteren, en om er nederige en gehoorzame kinderen van te maken; die Hem, hunnen grooten Vader, zouden eeren en vreezen. Dit is het groote einde of oogmerk, dat de Heere, in alle Zijne tucht oefeningen, met Zijn volk voor heeft. Nimmer brengt Hij Zijnen toorn over hen, of Hij gedenkt *altijd des ontfermens*, midden in *Zijnen toorn* Hab. III: 2. Geheel ongaarne en bezwaarlijk komt de Heere daar toe, dat Hij Zijn volk en kinderen zoude verderven. Als Hij daartoe genoodzaakt wordt, dan wordt Hij gezegd *een vreemd werk te doen*, Jes. XXVIII: 21, dat Hem geheel vreemd en kwalijk ter hand staat; gelijk het een geheel vreemd en onnatuurlijk werk is, voor een regt geaard vader, als hij zijne eigen kinderen en zaad, zou moeten verderven. Neen! midden in *Zijnen toorn* en *kastijdingen*, roept de Heere Zijn volk en kinderen nog toe, bidt en smeeckt huu, met eene ontfermende, Vaderlijke liefde, dat zij zich toch van Hem, willen laten kastijden en tuchtigen; en dat zij zich toch, onder Zijne slaande

hand, van hunne zonden en ongehoorzaamheid willen laten afbrengen, en zich met ootmoedigheid tot Hem willen bekeeren. Zoo doet en handelt de Heere hier in den Tekst, met het Joodsche volk, hetwelk Hij, in het midden van Zijne oordeelen en kastijdingen, gelijk als een vader Zijne kinderen toeroept: *laat u tuchtigen* enz.

De Heere heeft, door Zijnen Profeet, in de vorige Kap. het Joodsche volk, hunne zware zonden en goddeloosheden, laten voor oogen stellen, waaraan zij schuldig stonden, en waarmede zij Hem zoo lang en zoo schrikkelijk getergd en vertoornd hadden; ja, daar zij tot hiertoe, nog zoo onhoetvaardig en onbekeerlijk in voortgingen: niet, alsof zij Gods volk en kinderen, maar alsof zij woeste heidenen waren, die nooit iets, van den waren God des hemels, gekend noch gehoord hadden. Men hebbe maar met aandacht het vorige V^{de} Kapittel na te zien, alwaar de Heere, als in een register, alle de gruwelen en goddeloosheden des Joodschen volks te zamen brengt en opteet; gelijk de overzetters van den Bijbel, die in den korten inhoud, aan het hoofd van dat Kapittel, aldus te zamen trekken, zeggende: *kiagt over den gruwelijken toestand van Juda en Jeruzalem.* Daarop laat de Heere hun nu, in dit ons Tekstkapittel, door den Profeet bedreigen, Zijne schrikkelijke oordeelen, die Hij nu over hen zoude brengen, door de hand der Chaldeën, en des konings van Babel, dewelke Hij, met een magtig heirleger, in het Joodsche land zoude komen, om de stad Jeruzalem, en den tempel te verwoesten, en het gansche land te verderven, en het volk gevankelijk van daar weg te voeren naar Babel. Dit groote kwaad stelt de Heere, of de Profeet eerst, in het gemeen voor, vers. 1, *vlugt met hoopen!* enz., en breidt hetzelfde nader uit, in het bijzonder vers 2—6, *Ik heb wel de dochter Zions* enz. En opdat de heiligheid en regtvaardigheid van dezen grimmigen toorn des Heeren, tegen Zijn volk, des te klarer zoude blijken, zoo mengt God hier alweder, tusschen beiden, de schrikkelijke zonden en goddeloosheid Zijns volks in, waarom hun dit groote, en verderfelijke kwaad zoude overkomen, zeggende van Jeruzalem, en van het gansche land, vers 6, 7, *in het midden van haar is enkel verdrukking* enz. Maar o! onbegrijpelijke getrouwheid

en barmhartigheid Gods, jegens Zijn volk! midden in Zijne heilige grimmigheid, en regtvaardigen toorn, gedenkt Hij nu evenwel nog des ontfermens! Ofschoon hunne boosheid en goddeloosheid, zoo schrikkelijk groot was, en Hij nu zulke droevige oordeelen, tegen hen bereidde, nogtans wijkt Zijne Vaderlijke liefde niet van hen, maar Hij behoudt Zijn teeder hart nog voor hun; Hij wil ze, om hunne boosheid wel zwaar bezoeken, en hen anderen ten exempel stellen; maar Hij wil ze nogtans evenwel niet geheel verderven; daarom bukt Hij, de Allerhoogste God hier nu, in het midden van Zijnen heiligen toorn, nog zoo laag voor hen neder; en smeekt deze, Zijne gruwelijke en booze kinderen, dat zij zich van Zijne Vaderlijke hand toch, tot hunne verbetering en behoudenis, alzoo willen laten tuchtigen en kastijden, en Hem toch niet noodzaken, om Zijne ziel geheel van hen af te trekken, en hen geheel en al te verdelgen en te verwoesten, dat er geen helpen noch genezen meer aan zij; want zoo roept de Heere Zijn volk toe, in den Tekst: *laat u tuchtigen* enz.

Wij zullen nu eerst dit Vaderlijke vermaningswoord des Heeren, aan Jeruzalem en het Joodsche volk, wat nader met uwen aandacht overwegen, en u deszelfs zin en inhoud openleggen; en dan zullen wij dat wat nader, naar den toestand en gelegenheid des tijds, op ons zelve en ons land toepassen. Drie zaken ontmoeten wij hier, ter aandachtige overweging (1) de personen die hier zoo ernstig, van den Heere vermaand worden; het is *Jeruzalem*. (2) De vermaning zelve, zij moesten zich van den Heere, hunnen vergramden God en Vader, wegens hunne goddeloosheid *laten tuchtigen*. (3) Het einde van deze vermaning des Heeren; en de noodzakelijke aandrang, tot dezen hunnen pligt: *opdat Gods ziele van hen niet mogte afgetrokken worden*, en Hij niet genoodzaakt worden, hen te *stellen, tot eene woestheid* enz. Door *Jeruzalem* wordt in Gods Woord verstaan (1) de aardsche stad Jeruzalem, ziet Jes. XXXI: 9, en Psalm LXVIII: 30, *om uwes tempels wille te Jeruzalem, zullen U de Koningen geschenk toebrengen*. (2) De eigenlijke inwoners van de stad *Jeruzalem*, of de Joden, die daarin woonden. Ziet Jerem. IV: 14. (3) het geheele Joodsche volk, dat aan Jeruzalem verbonden was, en aan deszels tempel en Godsdienst; ziet Ezech. XVI: 2, 3, *menschen kind maakt*

Jeruzalem hare gruwelen bekend, en zegt alzoo zegt de Heere der heirscharen tot Jeruzalem. (4) Door *Jeruzalem*, wordt somtijds ook verstaan, de kerk Gods hier op aarde, ziet Psalm LI: 20. (5) Ook de verheerlijkte en triumpheerende kerk boven in den hemel, Gal. IV: 26. Hier ter plaatse verstaat de Heere, door *Jeruzalem* in het gemeen, het gansche Joodsche volk; zoo die binnen Jeruzalem, als die in geheel Judea woonden, de beide stammen Juda en Benjamin. En niet alleen verstaat de Heere hier door *Jeruzalem* alzoo in het gemeen, het Joodsche volk, dat meestal onbekeerd was, en geen aasje ware vreeze Gods bezat; maar ook die weinige vromen, en bekeerden onder het Joodsche volk, die er nog hier en daar gevonden wierden, doch die thans, in dit algemeen verval, al mede zeer zondig en geesteloos leefden, en die zich zeer bedekt en verborgen hielden, zoo dat zij op de straten van Jeruzalem, zich in het openbaar, niet durfden vertoonen, om tegen des volks zonden en goddeloosheid, openlijk te getuigen, en hen in des Heeren Naam, tot bekeering te vermanen; want zulke getrouwe en vrijmoedige vromen, waren er niet; ja zelfs niet een eenige, als blijkt uit het vorige 5. Kap. vers 1 enz. Daarom zondert de Heere hier, de weinige vromen, die er in dezen tijd, nog onder het Joodsche volk waren, dan ook niet uit, gelijk hij anders wel gewoon is te doen; maar Hij behandelt hen hier al, op eene en dezelfde wijze, met het geheele volk, als die allen gelijkelijk, Gods toorn en oordeelen hadden verdiend, en daarom allen gelijkelijk, Gods vermaningen, om zich *te laten tuchtigen*, noodig hadden. Hadden de vrome en Godzalige Joden zich getrouw, naar hunnen pligt en staat, voor den Heere onderscheiden; en waren zij openlijk, voor de zaak en den Naam des Heeren uitgekomen; de Heere zou hen dan nu ook, van de anderen onderscheiden hebben, en hen over hunnen ijver, en getrouwe Godzaligheid, in het bijzonder getroost hebben; maar nu stonden zij, wegens hunne geesteloosheid, benevens al het andere volk, zeer schuldig voor den Heere, en deden hun pligt niet, als Gods vrome en bekeerde volk betaamde; maar hielden zich, uit vreeze en zondige moedeloosheid, bedekt en verborgen. Daarom laat hen de Heere hier nu ook, in het verborgen blijven, en maakt van hen, geene bijzondere melding, even als of zij er niet waren, maar behandelt hun, en al het

andere volk even eens: Gods oordeelen zouden, zoo wel over hun komen, als over alle de anderen; de Heere zou hun uiterlijk, niet verschoonen; maar het zou hier toegaan, gelijk Salomon elders zegt Pred. IX: 2, *eenerlei wedervaart den regtraardigen, en den goddeloozen*. Dit is ons eene leering dat, als de vromen en Godzaligen willen, van God geëerd, geprezen, en van de goddeloozen onderscheiden worden, dat zij dan zich zelven, door een vroom en Godzalig leven, ook moeten onderscheiden van de goddeloozen; en dat de Heere hen getrouw, in hunnen pligt moet vinden, als Hij komt, om Zijne gerigten tegen een land of volk uit te voeren; anders wil de Heere hun, met de groote menigte, uiterlijk op eene wijze behandelen, gelijk wij dat hier zien, in het Joodsche volk.

Maar laat ons nu eens hooren, des Heeren ernstige vermaning aan *Jeruzalem!* Hij wil, dat zij zich *zal laten tuchtigen!* Dat woord *tuchtigen* beteekent: (1) *onderwijzen*, leeren enz. Zie Psalm XVI: 7, *zelfs bij nachte, onderwijzen mij mijne nieren*. En Spreuken XXXI: 1, *de last, daarmede Zijne moeder hem onderwees*. (2) *Tuchtigen*, kastijden, bestraffen enz., hetwelk dan weder, op meer dan eene wijze geschiedt: of door woorden, als men iemand met scherpe woorden bestraft, en doorhaalt enz. Ziet Spreuken XXIX: 19, *een knecht zal door de woorden, niet getuchtigd worden*. En Spreuken IX: 7, *wie den spotter tuchtigt behaalt zich schande; en die den goddeloozen bestraft, schandvlekke*. Maar ook beteekent het woord, een *tuchtigen* of *kastijden* met straffen, zegen en oordeelen. Ziet Psalm XCIV: 10, *zoude die de Heidenen tuchtigt niet straffen?* Salomon spreekt van *eene tuchtiging der boeijen*. Spreuken VII: 22. En de Heere bedreigt Zijn volk te tuchtigen, met een *wee*, Hozea VII: 12, 13, *Ik zal ze tuchtigen, gelijk gehoord is, in hunne vergadering; wee hun! want zij zijn van mij af gezworven*. Als men dus de betekenis van het woord, aandachtig overweegt, zoo worden wij gewaar, dat hetzelfde, als eene opklimmende betekenis heeft, naar de personen of voorwerpen, waartrent het wordt gebruikt, en die van ons getuchtigd worden. (I) De eerste tuchtiging geschiedt, door middel van *zachte leeringen*, en *stille onderwijzingen*, als de gemoederen teeder en buigzaam zijn, en zij niet, of wei-

nig, in het kwaad verhard zijn. (2) De tweede tuchtiging geschiedt, door middel van *harde woorden en scherpe bestraffingen*, als de gemoederen reeds zoo ver, in het kwaad verhard zijn, dat zij niet luisteren, naar eene zachte vermaning en onderwijzing. (3) Maar de derde wijze van tuchtiging geschiedt, door middel van *harde straffen, slagen, kastijdingen*, en wordt van ons dan te werk gesteld, als wij te doen hebben, met ongehoorzame, verstokte en stoute menschen of kinderen, die naar de twee eerste manieren van tuchtiging niet vragen, maar welke die versmaden en verachten; deze moeten van ons, door harde middelen, en gevoelige tuchtigingen, tot reden gebragt worden. Nu, op dezelfde wijze, is de Heere God ook gewoon, met ons menschen kinderen te handelen. Hij begint Zijne tuchtiging altijd eerst met *leering* en *onderwijzing*; Hij laat hun Zijn Goddelijk Woord op allerlei wijze bekend maken; Hij atelt hun daarin voor oogen, hunne zonden en hun verdoemlijken en rampzaligen staat; Hij vermaant hen, tot ware boete en berouw; Hij stelt hun voor oogen, den weg der zaligheid, in Zijnen Zoon Jezus Christus, en onderwijst hen van Zijne genade, en van de beloften des Heiligen Evangeliums, en zoekt hen, langs dien weg, tot een ootmoedig geloof en ongeveinsde bekeering te bewerken. Maar, als de menschen naar zoodanige onderwijzingen, en vriendelijke tuchtigingen des Heeren, niet willen vragen; als zij daarentegen blijven voortgaan en volharden in hunne zonden en ongehoorzaamheid, en zich weigeren tot God te bekeeren, dan vangt de Heere aan, hen op eene harde wijze te tuchtigen, door *scherpe bestraffingen* en *bedreigingen*; dan stelt Hij hun, hunne ongeloovigheid, verstoktheid en onbekeerlijkheid, met grooten ernst voor oogen; en bestraft hen daarover zeer scherpelijk, en bedreigt hen, met Zijnen vloek, toorn, zware straffen en oordeelen, indien zij in hunne zonden willen blijven voortgaan, en weigeren zich tot Hem, met hun gansche hart te bekeeren. Maar, als dit alles evenwel niet helpt, en de Heere daarmede niets vordert, dan komt Hij eindelijk den zondaar te tuchtigen, en te kastijden met de *roede Zijner oordeelen*; dan brengt Hij allerhande geestelijke en lichamelijke bezoeken over hen, en doet hun de bittere smart daarvan gevoelen; even als een vader zijn ongehoorzaam, en

wederspanning kind, met harde slagen kastijdt, of hij het daardoor ook tam, en ootmoedig mogt maken. Ja, de Heere laat den zondaar dan nog al zwaarder straffen en oordeelen bedreigen; ja, met een geheel bederf en ondergang, is het zake, dat zij halstarrig blijven, en weigeren naar Hem te hooren. En zulks voert Hij dan ook over hen uit, als Hij niet anders met hen te regt kan raken. O! droevige en beklagenswaardige zaak! dat die allergeoedertierendste en barmhartigste Vader, die daar roept: *grimmigheid is bij mij niet*, tot zulke straffe wegen, en harde handelingen, van de zondaars genoodzaakt wordt, en dat zij liever van Hem, voor eeuwig willen verdorven en vernield worden, dan naar Zijne stemme hooren, en Zijne zalige gunst en genade, voor eeuwig genieten. En even, op zoodanige wijze, hadde de Heere nu ook gehandeld, met het Joodsche volk; dit had Hij ook (1) eerst vele jaren lang getuchtigd; met Zijn *Woord en leere*; Hij had het, op eene zeer zachte en vriendelijke wijze, met hen aangevangen of begonnen. Maar helaas! dat had weinig kunnen helpen op het gemoed, van zoo een onbekeerlijk en verstokt volk; zij hadden op dit woord en onderwijs des Heeren, zeer weinig acht geslagen, maar waren al meer en meer, in hunne zonden voortgegaan. (2) Dus had God toen begonnen hen te tuchtigen, met scherpe *vermaningen, bestraffingen en bedreigingen*, over hunne zonden, welke Hij van tijd tot tijd, door Zijne dienaren, de Profeten, aan hun liet doen, gelijk wij dat, uit der Profeten predikingen vernemen kunnen. Maar ook deze tuchtiging des Heeren, had weinig kunnen helpen; hoe ernstig en krachtig, hoe menigvuldig en aanhoudend, hoe bewegelijk en ontfermend, de Heere ook in dezen weg, met hen gehandeld had; het was maar alleen geweest den moriaan gewasschen; het Joodsche volk week al, hoe langer hoe meer van den Heere af, tot allerhande zonden en goddeloosheid, en wilde zich van Gods hand, niet laten tuchtigen. (3) Dus was de Heere hen eindelijk dan komen tuchtigen, met de roede zijner *oordeelen*, en had hen van tijd tot tijd geslagen, en zwaar bezocht, beide met lichamelijke en geestelijke bezoeken, ziet kap. V: 3, *o Heere! zien uwe oogen niet naar waarheid?* enz. Gods toorn en oordeelen hadden al gebrand tegen Juda, en tegen Jeruzalem, onder de re-

goring, van den vromen koning Jozia, onder wien Jeremia heeft begonnen te profeteren; want ofschoon Jozia, zoo een bijzonder vroom koning was, en zoo grootelijks arbeide, aan de hervorming en bekeering des volks, zoo bleef des Heeren toorn nogtans, tegen Juda branden, wegens alle de tergingen van Manasse, 2 Kon. XXIII: 25, 26. Maar helaas! het Joodsche volk konde, door alle die plagen en oordeelen Gods, almede niet gebeterd worden; niettegenstaande zij zulk een ijverigen en Godzaligen koning hadden, namen zij nogtans eerder toe, in verstoktheid en goddeloosheid. Dus stond de Heere hen nu in korten tijd, met nog veel grooter plagen en oordeelen te straffen, door de hand des konings van Babel. Ja, Hij zoude hen, in Zijnen grimmigen toorn, eindelijk geheel verderven, en te onder brengen, indien zij dan nog bleven weigeren zich te bekeeren; daarom komt Hij nu hier, en smeekt hun, dat zij zich toch eenmaal van Hem, wilden laten tuchtigen, zeggende: *laat u tuchtigen, Jeruzalem!* Daarmede vermaant de Heere hen dan eigenlijk, dat zij zich zelve alzoo, geheel zouden nederbuigen, onder Zijne regtvaardige oordeelen, en zich daarvoor zoo zouden vernederen, dat Hij Zijn einde of oogmerk, namelijk hunne bekeering, daardoor konde bereiken: *zoodat God hier dan al dit volgende van hen vordert: (1) dat zij toch alle die zware straffen en oordeelen, die de Heere nu over hen bracht, en verder door de hand des konings van Babel, over hen brengen zoude, als regtvaardige en heilige kastijdingen wilden erkennen, die zij door hunne langdurige ongehoorzaamheid en goddeloosheid, over zich hadden verwekt, als hebbende den Heere, hunnen God, zoo schrikkelijk met hunne zonden vertoorned en getergd, dat Hij hen nu zoo zwaar moest straffen; dat Hij het niet kon nalaten, wegens Zijne heilighoud en regtvaardigheid. Ziet! zoo wilde de Heere, dat zij, Zijnen regtvaardigen toorn en oordeelen, zouden billijken en erkennen, dat alles, en nog meer verdiend te hebben en waardig te zijn. (2) Dat zij, onder het smartelijk gevoel, van Zijn ontstoken toorn en oordeelen, zouden komen, tot een smartelijk berouw, schaamte en hartelijke droefheid over hunne zonden, waarmede zij den Heere, hunnen goedertieren en genadigen God, zoo schrikkelijk vertoorned hadden; dat zij daarom, eene opregte belijdenis zouden doen, voor*

Zijn aangezicht, en zich daarover alzins voor Hem zouden vernederen, beklagende hunne zonden, en die met diepe schaamte betreurende, uitroepende, zoo als er staat bij Daniël IX: 5, enz. *wij hebben gezondigd* enz. (3) Dat zij zich, onder de kastijdende hand des Heeren, met stille ootmoed en verslagenheid, zouden onderwerpen, dragende Zijne oordeelen zonder murmuren; die houdende voor Vaderlijke kastijdingen, ten hunnen besten enz.; dat zij zouden zeggen: *ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd*. Micha VII: 9. (4) Dat zij zich zelve, met een hartelijk berouw en leedwezen hunner zonden, geheel zouden werpen, in de slaande hand des Heeren, en Hem, met een opregt en standvastig geloof, om Zijne Goddelijke genade, en grondeloze barmhartigheid zouden aanroepen, dat Hij hen toch niet wilde verderven en uitroeijen, in Zijnen toorn; maar dat Hij, in Zijnen regtvaardigen toorn nog wilde des ontfermens gedenken, en vergeven hun uit genade, alle hunne zonden en ongerechtigheden, en verzoenen zich weder met hun, en verlossen hen weder van Zijne slaande hand enz. (5) Eindelijk, dat zij door deze tuchtiging des Heeren, een opregten haat en afkeer tegen de zonden zouden krijgen, en zich daarvan, door Zijne Goddelijke genade, en hulp Zijns Geestes, geheel zouden bekeeren, verlatende hunne vorige zondige wegen, en zich begevende, om den Heere, hunnen God, van ganscher harte lief te hebben, te eeren, te vreezen, en in alle Zijne heilige regten, en inzettingen te wandelen, gelijk Hij hun, in Zijne Wet geboden had; want dit was het, dat God van hun verzocht, en waartoe Hij hen nu kwam werpen, in de smeltkroes der ellende, om al dat booze en vuile schuim der goddeloosheid, van hen af te schuimen; daarom riep Hij hun toe Kap. IV: 14, *wascht uw hart van boosheid, o Jeruzalem! opdat gij behouden wordet*; en vers 1 en 4, *zoo gij u bekeeren zult Israël, spreekt de Heere, bekeert u tot Mij, besnijdt u den Heere! en doet weg de voorhuid uwer harten* enz. Ziet daar! op zoodanige wijze wilde de Heere, dat Jeruzalem zich zoude laten tuchtigen, onder Zijne slaande hand.

En die vermaning doet de Heere nu in het algemeen, aan het Joodsche volk, aan geheel *Jeruzalem*; het is: *laal u tuchtigen, o Jeruzalem!* Een ieder wierd dus

vermaand, vromen en onvromen, jongen en ouden, rijken en armen, grooten en kleinen, overheden en onderdanen, geestelijken en wereldlijken; zij allen, zonder onderscheid, moesten zich zoo laten tuchtigen; want (1) zij hadden algemeen, tegen God gezondigd, en zwaarlijk overtreden; niemand was hier onschuldig. (2) Gods toorn was tegen het gansche volk ontstoken, en Zijne slaande hand lag op een ieder. Niemand zoude hier vrij gaan. (3) God wilde hun aller bekeering en zaligheid; Hij wilde hen allen kastijden, als Zijne kinderen, opdat zij zich allen, voor Hem vernederen zouden, en Zijne genade zouden zoeken. Het is dan, alsof de Heere wilde zeggen: *o Jeruzalem!* die zoo zwaarlijk tegen Mij, den Heere gezondigd hebt, en Mij door uwe gruwelijke en langdurige boosheid, zoo schrikkelijk beleedigd en vertoord hebt; laat mij nu toe, dat ik Mijnen regtvaardigen toorn over u bringe, en mijne grimmigheid over u uitstorte! O! laat u nu toch, van mij *tuchtigen* en kastijden! Leg u nu toch, in een waarachtig berouw en heilige verbrokenheid des harten, onder mijne slaande, en bezoekende hand neder! draag nu met geduld mijnen toorn! belijd! belijd toch nu uwe zonden! verneder u voor mijn aangezicht! val mij toch te voet! smee mij om genade, en bekeer u tot mij, met uw gansche hart! *o Jeruzalem!* laat u nu toch tuchtigen! enz.

En ziet! deze ernstige vermaning des Heeren aan Jeruzalem, komt ons hier nu voor, als eene laatste poging, die God nog gebruikt en aanwendt, tot behoudenis van het Joodsche volk; als een laatste hulpmiddel, dat Hij hun, in Zijne oneindige barmhartigheid voorschrijft, waar mede zij hunnen geheelen ondergang en verderf, nog mogten voorkomen, en Hem niet noodzaken, door verdere onboetvaardigheid, en aanhoudende onbekeerlijkheid, onder Zijne heilige oordeelen, om Zijn hart, geheel en al van hen af te trekken, en hen, in Zijnen grimmigen toorn, geheel te verderven en te verwoesten; want zoo verklaart hun de Heere hier dit zelve: *laat u tuchtigen Jeruzalem! opdat mijne ziele niet van u afgetrokken worde.*

Maar laat ons nu ook verder hooren, hoe de Heere Zijne vermaningen en de geëischte pligt, op het gemoed des Joodschen volks aandringt en vastmaakt! — *laat u tuchtigen*, zegt Hij, *Jeruzalem!* opdat mijne ziele van u niet

afgetrokken worde. Dat God hier van *Zijne ziele* spreekt, moet van ons niet eigenlijk verstaan worden, als of God eene *ziel* had, gelijk wij menschen. God is wel een zuivere, en allervolmaakste Geest; maar Hij heeft nogtans geene menschelijke *ziel*. Doch wij weten, dat Hij, de Heere, zich zelve, Zijn gansche Woord door, op eene lage, menschelijke wijze, aan ons beschrijft en voorstelt, ten einde daardoor, ons klein en zwak verstand te hulp te komen, om ons eenige kennis van Hem, en van Zijne Goddelijke deugden en werken toe te brengen. Indien Hij alleen met ons sprak, op eene Goddelijke wijze, zoo zouden wij arme menschen, niets van Hem verstaan kunnen; maar nu komt Hij ons doorgaans te gemoet, en spreekt met ons, op eene menschelijke wijze, op dat wij Hem alzoo eenigzins zouden kunnen begrijpen en verstaan. Wanneer God dan tot ons spreekt van *Zijne ziel*, dan moeten wij daardoor God zelve verstaan, aangemerkt, in eenige bijzondere eigenschap, van Zijn hoog, aanbiddelijk wezen, hetwelk met zekere eigenschap, van onze menschelijke ziel, eenige overeenkomst heeft; gelijk bij voorbeeld Lev. XXVI: 11, *en ik zal mijnen tabernakel in het midden van u zetten, en mijne ziele zal van u niet walgen.* Daar beteekent Gods *ziel* Zijn heilig mishagen en afkeer, dat Hij van de zonde, en van hen, die ze bedrijven heeft, gelijk wij menschen, met onze ziel eene walging, en mishagen aan iets hebben. En dus wil de Heere daar, tot Zijn volk zeggen, dat Hij geen afkeer, noch mishagen, maar een lust en behagen aan hun zoude hebben. Zoo ook hier in den Tekst; daar beteekent Gods *ziel* Zijne liefde en genegenheid, die Hij voor Zijn volk heeft; gelijk wij menschen, met onze *ziel* beminnen en liefhebben. En dan is de zin, *opdat mijne ziele*, dat is, *mijne liefde en toegenegenheid van u niet afgetrokken worde*, en niet geheel in haat en toorn verandere. Wij moeten weten geliefden! dat de Heere God, Zijne ziele of toegenegenheid kan zetten, op een volk, en dat zelve eenen langen tijd kan beminnen, zegenen, beschermen en weldoen, op allerhande wijzen, zoo lang zulk een volk Hem wederom blijft beminnen, eeren en vreezen. Maar, indien zij tegen den Heere, hunnen God, ten uitersten wederspanning en ongehoorzaam zijn, en niet ophouden, Zijne goedertierenheid en liefde te versma-

den, en Zijne genade en lankmoedigheid, alzins te verachten; ja, als zij ganschelijk weigeren, naar de stemme des Heeren te hooren, en zij zich op geenerlei wijze van Hem willen laten vermanen, of door Zijne oordeelen zich laten tuchtigen; maar als zij zich geheel boos en onbekeerlijk, tegen den Heere blijven aankanten; dan kunnen zij Hem zoodanig, in toorn en gramschap ontsteken, dat God geheel, of eenigermate Zijn hart of genegenheid, van hen komt af te trekken, en ophoudt hen langer op die wijze, als eertijds te beminnen, te zegenen, te helpen en te beschermen; dit maakt dan wel geene verandering in den Heere, als of het zoo met Hem ging, als met ons menschen, die zeer veranderlijk en onbetendig zijn in onze liefde; neen geenszins! God, de Heere handelt hierin altijd, geheel heilig en volmaakt. Wij moeten Zijne liefde en genegenheid voor de menschen tweezins aanmerken: of eene gemeene, of eene bijzondere liefde. Zijne gemeene liefde, gaat over alle menschen; over een geheel volk, hetwelk Hij wil zegenen en goed doen, en die Hij op zoo eene wijze arbeidt om tot Hem te bekeeren; maar Zijne bijzondere liefde in Christus, gaat alleen over Zijne kinderen, alle ware bekeerden en geloovigen, met welken Hij Zijn verbond, tot in eeuwigheid heeft gemaakt en opgericht. Wanneer Gods *ziel* nu, van een volk *wordt afgetrokken*, dan moeten wij dit aldus verstaan, (1) in opzigt van Zijne gemeene liefde, waarmede Hij te voren, een geheel volk omhelsde en beminde, en hen uit dien hoofde alzins hielp en zegende, geeft het dit te kennen, dat God zich, door de goddeloosheid en aanhoudende onbekeerlijkheid van zoo een volk, daartoe laat brengen, dat Hij ophoudt de uitwerking van Zijne liefde en genade, aan zoo een volk meer te bewijzen als te voren; en dat Hij hun nu meer doet gevoelen, het schrikkelijke van Zijnen toorn en heilig ongenoegen dat Hij tegen hun heeft opgenomen, wegens hunne zonden en aanhoudende goddeloosheid; zoodat, in plaats van hen meer zoo te zegenen en wel te doen als te voren, toen Hij nog hoopte en wachtte op hunne bekeering; Hij hen nu, in Zijnen regtvaardigen toorn gaat straffen en geheel verderven. Nogtans laat Hij daarom Zijne liefde voor hen niet varen, die Hij te voren had; en Hij wordt omtrent hen, niet wezenlijk veranderd,

op eene menschelijke wijze; maar Hij kan hun Zijne liefde, welke Hij voor hen heeft, nu niet meer betoonen, nademaal zij die nu geheel versmaden en verachten; en zoo moet God dan nu, Zijnen schrikkelijken toorn en wraak, tot hun verderf uitvoeren, hoe lief Hij hen anders ook mogt hebben, indien zij Hem nog maar wilden eeren en vreezen, en zich van Hem laten tuchtigen en kastijden. Gelijk bij voorbeeld een Regter, die de kwaaddoeners, door zware straffen, moet verderven en ter dood brengen; niet om dat hij hen haat, en geheel geene menschelijke liefde en medelijden met hen heeft, maar omdat hij hen wegens hun kwaad, nu regtvaardig moet straffen, al heeft hij hen anders nog zoo lief. (2) Wat nu aangaat Gods bijzondere liefde, voor Zijn uitverkeren en geloovig volk, daaromtrent is het aldus te verstaan, dat Gods *ziele* of genegenheid, ook van hen *afgetrokken wordt*, als de Heere Zijne liefde voor hun, voor eenen tijd als het ware, aan eene zijde stelt, om plaats te maken voor Zijne straffen en oordeelen, en voor de uitvoering van Zijne heilige oordeelen, die Hij over hen heeft gebragt wegens hunne zonden en onbekeerlijkheid. Even gelijk een vader die zijn ongehoorzaam kind, strengelijk zullende kastijden, dan zijne genegenheid en liefde voor hetzelfde, eenigzins als aan een kant stelt, en hetzelfde zoodanig behandelt, als hadde hij voor hetzelfde geen vaderlijk hart of genegenheid meer; maar als ware alle zijne liefde in haat veranderd; maar nogtans blijft de vader zijn kind in den grond liefhebben, hoe hard hij ook genoodzaakt is, daar mede te moeten handelen. Alzoo blijft ook Gods hart en genegenheid in den grond onveranderlijk voor Zijn volk, ook dan, als Zijn hart van hen *afgetrokken wordt*; als Hij het meest op hun vergramd en vertoornd is, en als Hij hen het zwaarste straft en kastijdt. Zoo roept de Heere zelve uit Mal. III: 6, *want Ik, de Heere worde niet veranderd, daarom enz.* En Paulus zegt van God, 2 Tim. II: 13, *indien wij ontrouw zijn, Hij blijft getrouw, Hij kan zichzelf niet verloochenen.* Ziet, zoo is het te verstaan, in opzigt van bekeerden en onbekeerden. Als Gods hart van hen gezegd wordt, *afgetrokken te worden*, dan is, er voor beiden, maar inzonderheid voor de laatsten, niet dan nare ellende en rampspoed te ver-

wachten. En let wel! de Heere zegt hier niet, dat Hij alzoo zelfs *Zijn hart* van Zijn volk zoude *aftrekken*, als zij weigerden, zich van Hem te laten tuchtigen; neen! maar in eenen lijdenden zin, dat het van hen zoude *afgetrokken worden*; zij zelve zouden dat groote kwaad veroorzaken, door hunne schrikkelijke ongehoorzaamheid en onbekeerlijkheid; daardoor zouden zij den Heere, hunnen God, tot zoodanige afkeerigheid van hen, en tot eene zoo grimmige en harde behandeling noodzaken; de schuld daarvan zou geheel alleen bij hen zijn, en niet in het minste bij God, die hen onveranderlijk zou blijven beminnen, helpen en zegenen, indien zij zich maar van Hem wilden laten *tuchtigen*; want dat de Heere hier bijzonderlijk bedoelt, dit Zijn volk te doen verstaan, blijkt ook zeer klaar, uit de kracht van het Hebreeuwsche grondwoord, dat hier voorkomt, en door *afkeerig worden* is overgezet; dat woord beteekent zoo veel, als het verwringen, of uit het lid scheuren, van een der leden van het ligchaam, hetgene zeer pijnlijk, en met groot geweld toegaat. Zoo wordt het gebruikt, van het verwringen, van het gewricht van Jakobs heup, als hij met den Engel worstelde Gen. XXXII: 25. En dus geeft zulks hier dan drie dingen te kennen: (1) Gods zeer nauwe vereeniging te voren met Jeruzalem; (2) hoe martelijk Hem deze ontbinding of afscheiding zoude vallen; (3) dat er, door eene spoedige en opregte bekeering, nog hope van herstel was. En helaas! als des Heeren *ziele*, zoo van een volk wordt *afgetrokken*, dan blijft er voor hun niet dan eene schrikkelijke ellende en verwoesting over; gelijk de Heere hier dan ook aanstonds laat volgen, en zeer ernstig aan Jeruzalem bedreigt, *opdat Ik u niet stelle, tot eene woestheid, tot een onbewoond land.*

Uit deze verhandelde woorden nu, leeren wij zeer klaar, indien wij anders maar eenigzins oogen hebben om te zien. (1) Gods onbegrijpelijke goedertierenheid, genade en lankmoedigheid, over Zijn volk, en ook over alle onbekeerden, die met Hem staan, in een gemeen of uiterlijk verbond; (a) hoe lang Hij hunne ongehoorzaamheid, en snoode goddeloosheid tegen Hem, kan verdragen, en met een taai geduld, naar hunne beterschap en bekeering kan staan wachten. (b) Hoe Hij, met Zijne tuchtiging en oordeelen, niet haastig en on-

verwacht, neen! maar zeer langzaam en allengskens, tot hen komt treden; en dat nog niet, dan na onophoudelijke vermaningen en waarschuwingen, dat zij toch hunne zondige wegen mogten verlaten. (c) Ja, hoe de Heere, als Hij nu op het hoogste van de zondaars gesmaad, getergd, en tot toorn verwekt is, en nu gereed staat om hen, door Zijne schrikkelijke oordeelen te verderven, dan nog eerst alle aanzoekingen, bij een zondig en ongehoorzaam volk komt doen, en hun, gelijk als komt bidden en smeeken, dat zij het toch tot dat uiterste niet willen laten komen; maar dat zij nog liever in tijds, Hem in de roede willen vallen; zich van Hem laten *tuchtigen*, ten einde daardoor, hun uiterste verderf en ondergang, nog voor te komen. O! er is niets, daar de Heere God, nooder en ongaarne toekomt, dan om een land of volk te verderven. Eer Hij daartoe overgaat, zet Zijne getrouwe menschenliefde Hem aan, en dwingt Hem nog eerst, alle pogingen, tot bekeering en behoudenis, van zulk een volk aan te wenden. (2) Doch hier zien wij ook, hoe de eenige weg, en het laatste genees- en hulpmiddel, voor een zondig volk, om behouden te worden, en hun uiterste verderf en ondergang te ontgaan, dit is, dat zij zich van den Heere laten *tuchtigen*. (3) Eindelijk zien wij hier ook, dat als de zondaars, dit laatste genees- en hulpmiddel, dat God hun zoo ernstig voorschrijft, tot hunne behoudenis, niet willen gebruiken, maar hetzelfde ganschelijk blijven versmaden; als zij Gods getrouwe vermaningen blijven verachten, en als een ieder van hen, onbekeerlijk in zijne zonden voortgaat, er als dan niet anders, dan een schrikkelijk verderf en ondergang, van zoo een volk gewisselijk voor de deur staat; dat des Heeren *ziele* dan noodzakelijk van hen moet *afgetrokken* worden; en dat daaruit dan niet anders, dan alle ellendigheid en rampzaligheid, kan voortkomen; dat God hen dan schielijk, en zeker moet stellen *tot woestheid*, en *tot een onbewoond land*. Dit kan niet anders zijn; want (a) God is zoo oneindig heilig en regtvaardig, dat Hij de goddeloosheid niet kan verdragen; *Hij is te rein van oogen, om het kwaad te zien*; Zijne *ziele* kan niet altijd vast gehecht blijven aan een volk, dat zich geheel van Hem afscheidt, en dat weigert tot Hem weder te keeren; maar zij moet daar eens van *afge-*

trokken worden. (b) God kan de goddeloosheid en ongehoorzaamheid van een volk, wel langen tijd aanzien, en met veel geduld en lankmoedigheid verdragen; niet omdat Hij hunne zonden klein, en gering acht, en ze niet wil straffen, gelijk de zondaars verkeerdelijk meenen; maar omdat Hij nog al wacht, op hunne bekeering, (c) doch als dit bij voortdoring achter blijft, en er in het geheel niets van wil komen, dan breekt de Heere God, Zijne lankmoedigheid eindelijk af, en dan trekt Hij Zijne *ziele* van hen weg, en wijkt van hen, *en stelt hen tot woestheid* enz.; dan zijn er geene plagen en oordeelen zoo schrikkelijk, dewelke God dan niet, in Zijne grimmigheid en toorn, over zoo een zondig volk uitstort. (d) Wij hebben de droevige voorbeelden daarvan, voor onze oogen, in het Joodsche Land en volk. Immers heeft niet de Heere Zijne *ziele*, wegens hunne onverzettelijke goddeloosheid en onbekeerlijkheid, eindelijk *van hen* moeten *aftrekken*, en hen stellen tot *woestheid* en een *onbewoond land*? Is dat heerlijke en schoone land Kanaän, nu tegenwoordig niet eene *woestheid*, en een *onbewoond land*, onder het geweld der ongeloovige Turken? Waar is nu dat heerlijke Jeruzalem; die wonderlijke tempel van Salomon, en de tweede tempel, die in deszelfs plaats gebouwd is? Waar zijn nu alle die schoone steden, en prachtige gebouwen van Kanaän, die er oudtijds geweest zijn? O! het is nu alles geworden, tot eene akelige *woestheid*, en tot een rampzalig *onbewoond land*! Ja, waar is nu het Joodsche volk zelve; die kostelijke kinderen Zions, tegen sijn goud geschat; dat gezegend zaad van Abraham? Zijn zij nu niet, het ellendigste, rampzaligste, gehaatste en verachtste volk, van den aardbodem? Waar komt dat alles van daan, dan van hunne schrikkelijke zonden en goddeloosheid; en dat zij zich, van den Heere hunnen God, niet hebben willen laten *tuchtigen* en dat daarom nu, *des Heeren ziele*, van hen *afgetrokken* is? En helaas! heeft dit hun schrikkelijk oordeel nu niet reeds 3700 jaren lang geduurd? Is de Heere tot hier toe, wel tot hen wedergekeerd? Of zijn zij wel, tot den Heere, den God hunner vaders wedergekeerd? O neen! zij blijven tot op dezen huidigen dag, van Hem gescheiden, en Zijn oordeel rust nog op hen.

Och! is dit dan geen voorbeeld voor ons geliefden! en voor het gansche Volk van Nederland, dat het ons immers niet beter zal vergaan, dan het Gods oude, en zoo zeer bemide Volk der Joden vergaan is, indien wij hunne goddeloosheid, en schrikkelijke verstoktheid en onbekeerlijkheid willen navolgen; en indien wij ook volstandig willen blijven weigeren, ons van den Heere *te laten tuchtigen*? O! wij en alle inwoners van Nederland staan, van langen tijd af, ook reeds schuldig voor den Heere, den God des hemels en der aarde, aan de schrikkelijkste zonden, goddeloosheid, verstoktheid en onbekeerlijkheid, waarin wij en onze Vaders, tot hiertoe geleefd en gewandeld hebben! (1) Och! hadden wij, een ieder voor ons zelve, maar eens oogen, om het te kunnen zien! wij zouden ons, op dezen dag, in de allerdiepste rouwe en schaamte, vroom en onvroom, voor den Heere, onzen God moeten vernederen, en allen gelijkelijk, 's Heeren onëindige goedertierenheid en lankmoedigheid, moeten aanbidden, dat Hij niet reeds lange, *Zijne ziele van ons afgetrokken heeft*, en *ons gesteld tot woestheid* enz.; wij zouden moeten uitroepen: *O! het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn; dat Zijne barmhartigheden geen einde hebben!* Klaagl. III: 22. (2) O! daar zijn geen zonden en goddeloosheden, daar ons Land, en wij allen te zamen, voor den Heere niet aan schuldig staan, van oude dagen af! Gelijk de Heere over Jeruzalem klaagde vers. 6, 7; alzoo heeft Hij ook reden, te klagen over Nederland, en deszelfs goddelooze en verstokte inwoners: *zij is de stad, die bezocht zal worden* enz. Zouden wij ons daarin begeven, om alle onze, en des Lands zonden en goddeloosheden, hier, in een ordenlijk register op te halen, en aan een ieder voor oogen te stellen; ik zoude niet weten, waar te beginnen, noch te eindigen! O! er konden, over deze droevige en rampzalige stoffe, vele groote boeken tegen Nederland, en tot eene regtvaardige beschaming, van alle deszelfs inwoners, geschreven worden; want het verval, de goddeloosheid en de onbekeerlijkheid onder ons, is hedendaags zoo groot, en zoo algemeen geworden, dat er helaas! geene orden, of rang van personen, van uit te zonderen is. *O! allen zijn zij afgeweken! te za-*

men zijn zij stinkende geworden enz. Uit hetgene wij er, in den voormiddag, breder van gezegd hebben, kan een Godvruchtig gemoed, met schrik en ontroering oordeelen, waar toe het helaas! nu alreeds met ons, en met ons Land gekomen is; en in welken rampzaligen zondvloed, van algemeene onbekeerlijkheid, goddeloosheid, afwijking en verlating van God, wij en het gansche Land, te dezer tijd gedompeld liggen. O! gave de Heere God ons, nog maar eens oogen, om het te kunnen zien. (3) Het is daarom, dat de Heere, ook reeds van langen tijd, op weg geweest is, om Nederland en ons allen, wegens onze schrikkelijke ongehoorzaamheid, en goddeloosheid *te tuchtigen*, op allerhande wijzen; op dat Hij ons mogte tot beterschap en bekeering brengen; Hij heeft Zijne tuchtiging onder ons, eerst aangevangen, met zachte *leere* en *vermaningen*. O! wat heeft de Heere ons, in den ouden tijd, niet eene menigte van ijverige, Godzalige, wijze en getrouwe Leeraars gegeven! Wat hebben die, zonder ophouden, met mond, wandel en pen, het Volk van Nederland, niet al meenigvuldig geleerd en vermaand, (gelijk wij dat, uit hunne achtergelaten, Godvruchtige schriften en predicatiën, nu tegenwoordig nog zien kunnen,) dat zij toch wilden wandelen, in de wegen des Heeren; en Hem van harten dienen, eeren, beminnen en vreezen! Wat scheen het licht der Goddelijke Leere en waarheid, in dien ouden tijd, toen de Leeraars leefden, gelijk zij leerden, niet gansch helder op den kandelaar! Wat is er onzen, tegenwoordigen tijd en eeuw, niet een nare nacht, en schrikkelijke duisternis bij! Maar helaas! wat heeft deze dierbare, en getrouwe *tuchtiging* des Heeren, toch kunnen helpen? O! niets met allen! want Nederland heeft deze tuchtiging, dit onderwijs, en deze dierbare vermaning des Heeren, al vroeg versmaad; en heeft dezelve geheel achter deszelfs rugge geworpen; wij zijn daar, van tijd tot tijd, boozter, goddelooszer, verstokter en onbekeerlijker tegen aan geworden; onze zonden zijn daar onder, van jaar tot jaar, hooger aangewassen, (b) dus heeft de Heere dan ook, als een wijs en getrouw Vader, Zijne tuchtiging over ons verzaard; en Zijne hand, van tijd tot tijd, zwaarder en sterker, tegen ons opgeheven; Hij heeft ons

vele jaren lang getuchtigd, niet alleen met harde bestraffingen, en schrikkelijke bedreigingen, door Zijn Woord en boden, dewelke Hij ons, van tijd tot tijd, gezonden heeft; maar Hij heeft ons daar benevens, ook onophoudelijk *getuchtigd*, met zeer vele zware plagen en oordeelen, die Hij van jaar tot jaar, over ons goddelooze Land heeft uitgestort, in Zijnen regtvaardigen en grimmigen toorn. (1) Wat heeft de Heere ons al niet menigmaal en zwaarlijk getuchtigd, met *het zwaard des oorlogs!* wat heeft ons kleine Nederland, na het eindigen van dien langdurigen, en zwaren Spaanschen oorlog van tachtig jaren, niet al zeer vele en lange zware oorlogen moeten voeren, voornamelijk met den Koning van Frankrijk, daar wij de droevige na-weeën en ellenden, in de uitgeputte zenuwen en finantiën van ons Land, nu tegenwoordig nog zoo jammerlijk gevoelen. Wat was dat niet eene zware *tuchtiging* en kastijding des Heeren, in dat droevige noodjaar van 1672 en 1673, toen ons Land zoo nabij gekomen was, tot het punt van deszelfs totalen ondergang, door het geweldig, en overheerschend geweld en de magt der Franschen, en hunne bondgenooten, die in eenen kleinen tijd, van omtrent eene groote maand of zes weken, drie van de zeven Provinciën, door het overheerschend geweld, hunner ontzagelijke heirlegers, innamen en jammerlijk verwoestten, en op dezelfde wijze, het geheele Land, schenen te zullen inzwelgen, indien niet de Heere God ons, met Zijne Almagtige hand, toen nog zelve bewaard, en wederom genadiglijk geholpen en verlost had! (2) Hoe menigmaal heeft de Heere, Nederland ook niet getuchtigd en geslagen, met het zwaard der *pestilentiën*, of sterfte van menschen en beesten! Wat heeft Hij niet dikwijls de pest, en allerlei kwade ziekten, onder de inwoners van Nederland gezonden, en daardoor duizenden van menschen weggesleept; en hen verdelgd van den aardbodem! Hoe dikwijls en hoe langdurig, heeft God ons niet bezocht, met de *sterfte onder het rundvee*; en wat heeft ons Land daardoor niet, eene schrikkelijke schade en verlies geleden, daar duizenden van inwoners en van huislieden, immers nog hedendaags, het droevig gevoel van hebben! (3) Wat heeft de Heere Nederland, niet

menigmaal getuchtigd en zwaar geslagen, met *harde winters*, zware storm winden, te land en ter zee; met *doorbraken van dijken*; met droevige *watervloeden* en schrikkelijke overstromingen van land en plaatsen onder ons? Immers, wien heugt zoodanig zwaar oordeel Gods niet, over ons en ons Land, nog maar een jaar of drie geleden? (4) Wat heeft God Nederland, ook niet al vele jaren lang getuchtigd, met allerlei andere plagen en oordeelen, als: met *hongersnood*, *duren tijd* en *onvruchtbare jaren?* Met velerlei schadelijk *ongedierte*, te water en te land? en ook bijzonder met *neeringloosheid*; het verval van *koophandel*, *aanwasende armoede* en gebrek, alomme door het gansche Land? Het verloop van 's Lands *geldmiddelen* of *finantiën* enz.? Immers, met deze laatste plagen en oordeelen, komt de Heere ons Land, van dag tot dag, nog al meer en zwaarder tuchtigen, zoodat wij in rijkdom en aanzien, magt en welvaart enz., gedurig al verder en verder afnemen, en de lasten en schattingen, hoe langer hoe hooger klimmen; als mede de weelde, darterheid, pragt en grootheid der inwoonderen, dewelken altijd moeten aangezien worden, voor de bronnen van der volken aannaderenden ondergang. Wie, die niet blind is, bespeurt daar in niet klaarlijk, de slaande hand des Heeren aan Nederland? Maar och! waren het deze tijdelijke oordeelen en bezoeken des Heeren alleen! maar wat kastijdt en tuchtigt de Heere, het ongehoorzame en wederspannige Nederland, sedert langen tijd ook niet, met de alldroevigste, geestelijke plagen en oordeelen, die wel duizendmaal schadelijker en verderfelijker zijn, dan alle lichamelijke oordeelen, ofschoon zij, van een onbekeerlijk volk, doorgaans minst geacht of gevoeld worden? als daar zijn: (a) de algemeene *goddeloosheid*, en hand over hand toenemende boosheid, van Neêrlands volk en inwoners. (b) Het droevig *gemis* van Gods Geest, het gansche Land door. (c) De *schrikkelijke verstoktheid*, *zorgeloosheid* en *onbekeerlijkheid* van Neêrlands volk, onder alle des Heeren bestraffingen, vermaningen en tuchtigingen. (d) De *schrikkelijke geveinsdheid*, en algemeene *laauwheid* en *ijverloosheid*, in den Godsdienst; zoodat de Heere nu, over ons heeft *uitgegoten*, een geest des diepen

slaaps. (e) De rampzalige *blindheid*, en het dagelijks toenemend verval in de heilige leere en waarheid. (f) Het jammerlijk gebrek, van goede, wijze en ijverige Leeraren. (g) Alsmede van *vrome* en *Godzalige* menschen, en het beklagelijk verval en geesteloosheid, onder de weinige, die er nog zijn. (h) Het verval van *kerkendienst*, van *scholen*, en den aanwas van het afgodisch pausdom, en van allerhande zielverderfelijke dwalingen en *ketterijen*. O! wie ziet niet uit alle dezen, hoe de slaande hand Gods, over het goddelooze Nederland is opgeheven; en hoe de Heere niet ophoudt ons van alle kanten, zwaarlijk te kastijden, en te tuchtigen? Maar helaas! wat acht geven wij toch, op de grimmigheid, en ontstoken toorn des Heeren, tegen ons en ons Land? (1) Wie heeft het tot hertoe, ter harten genomen, of er eens met ernst, op gezien en gemerkt? leven wij daar onder niet alzo dom, bot en gewetenloos, als de beesten des velds? En mag de Heere niet wel zeggen, van geheel Nederland, *een os kent zijnen bezitter* enz., Jes. I. (2) Wie onzer schrikt, vreest en beeft voor den Heere, voor Zijn ontstoken toorn en slaande hand? Wie wordt er onder gewond en verslagen; en treurt en bedrijft rouwe daar over, dat wij den Heere, door onze ongehoorzaamheid, tot zulke harde wegen en handelingen met ons te houden, genoodzaakt hebben? Is het met ons niet, gelijk de Profeet zegt, Jerem. V: 2, *o Heere! Gij hebt ze geslagen; maar zij hebben geene pijn gevoeld?* (3) Ja, wie brengt het alles, op zich zelve te huis, en zegt: het zijn mijne zonden; daarom is de Heere nu, zoo zeer op Neerland vertoornd? Wie belijdt zijne zonden? Wie doet er ware boete over? Wie roept God vurig aan, om Zijne genade, en laat zich, door Hem tuchtigen, en zoekt zich, met zijn gansche hart, tot Hem te bekeeren? Integendeel, worden wij, onder Gods slaande hand, die ons zoo bezoekt, niet hoe langer hoe erger en goddelooser; zoo dat de Heere ook tot ons zeggen moet, als oudtijds tot het Joodsche volk, Jes. I: 5, *waartoe zoudt gij meer geslagen worden, gij zoudt des afvals des te meerder maken?*

Och! mijne vrienden! daar de zaken helaas! alzo met ons, en met het gansche Land staan; wat is er dan

nu, toch anders voor ons te wachten, indien wij nog langer blijven weigeren, ons van den Heere onzen God te laten tuchtigen, dan dat ons aller verderf en ondergang, gewisselijk voor de deur staat; dat Gods lankmoedigheid en barmhartigheid over Nederland, en over elk onzer, eens een einde zal nemen; dat *Zijne ziele van ons zal afgetrokken worden, en dat Hij ons zal stellen tot eene woestheid* enz.? Er hangen immers van alle kanten, donkere wolken, van zware en benaauwde oordeelen Gods, over het hoofd, die wij wel klaar, met onze oogen zien zouden; indien wij niet alreeds zoo diep, in schrikkelijke blindheid en zorgeloosheid verzonken lagen? God, de Heere weet, in welk een droevigen en schadelijken oorlog met Frankrijk en zijne zamen vereenigde magten, wij eerlang zeker staan ingewikkeld te worden, en welke schadelijke gevolgen, die oorlog voor ons zwakke Nederland zal hebben. Immers, onze overheden toonen daarvoor hunne regtmatige vreeze, en maken ons in den brief van den bede-dag, openlijk bekend, dat er groote en ongemeene toebereidselen, tot voortzetting van den oorlog, aan de zijde van Frankrijk, volgens de geruchten, tegen de barrièren van onzen staat staan gebruikt te worden; zoodat de tegenwoordige toestand, aan vele kanten zeer duister en gevaarlijk voorkomt, en zij deswegens, niet zonder groote bekommernissen zijn enz. O! de Heere weet, wat Hij met ons goddeloos, zorgeloos en verstokt Nederland voor heeft; en welke plagen en bezoeking, Hij nog verder tegen ons zal brengen, en hoe haast Hij ons regtvaardig verderf en ondergang zal te huis zenden! want (1) onze zonden en aanhoudende onbekeerlijkheid verdienen het, en roepen om Gods gestreng wreake en straffe. (2) Hij heeft het ons zeer lang, en van jaar tot jaar laten bedreigen, en wij vragen er niet naar; wij spotten maar met God, met Zijn Woord en boden. (3) Wat staat er dan toch nu, anders voor ons te wachten, dan het algemeen verderf van ons Land, en van elk onzer, in het bijzonder, zoo wij nog langer, op onzen onbekeerlijken weg, willen blijven voortgaan, Gods Woord en Heilige geboden versmaden, en wij ons, met een opgeheven hand, tegen Hem blijven aankanten, om ner-

gens naar te luisteren, wat Hij ons ook al laat vermanen, bestraffen, gebieden en bedreigen, ja bidden en smee-ken? Och geliefden! daarmee is de Heere God, immers nog op dezen dag, zoo ernstig bezig? Hij roept heden nog luide tot ons, die hier te zamen vergaderd zijn, en tot gansch Nederland: *laat u tuchtigen, o Jeruzalem! op dat enz.*, alsof God, tot elk onzer in het bijzonder, zeide: o! zondig, onbuigzaam en goddeloos volk, daar Ik al zoo lang tegen geroepen en betuigd, maar tot hiertoe nog geen het minste gehoor van gekregen heb! nu is het eindelijk daartoe gekomen, dat Ik gereed sta, om voor eeuwig van u weg te gaan, en met mijne genade en Geest, van u allen te scheiden; nu staat *mijne ziele van u afgetrokken te worden*; en Ik ben nu, als genoodzaakt, dat Ik u haast zal moeten *stellen tot woestheid* enz. O! ontwaakt! ontwaakt toch uit uwen zorgeloozen zondenslaap, en laat u van Mij tuchtigen, o Nederland! opdat gij moogt behouden worden! Ziet! dit is het eenigste middel, voor de behoudenis van ons Nederland in het gemeen, en van elk onzer in het bijzonder, dat wij ons, zonder langer uitstel of vertoeven, van de hand des Heeren *laten tuchtigen*, als goede en gehoorzame kinderen. Maar ziet! zal zulks nog geschieden, door Gods ontfermende genade, zoo moet elk onzer in het bijzonder, beginnen van zichzelf en van zijn eigen huis; (1) want Gods raad en vermaning, *laat u tuchtigen*, wordt gedaan aan het gansche land, in het gemeen, en aan ieder inwoner van hetzelfde, in het bijzonder, van wat staat, stand, sexe of ouderdom, hij ook wezen moge; zoo wel vromen als onvromen; een ieder, zonder onderscheid, moet zichzelf, van den Heere *laten tuchtigen*. (2) Een ieder heeft voor zichzelf in het bijzonder, ook genade te verwachten, indien hij zich nog, van den Heere, *wil laten tuchtigen*, al bleef het geheele Land, in deszelfs zonden en goddeloosheid verhard; ja, al maakten zij het nog alle dagen slimmer, zoodat Gods toorn over ons, eindelijk ontstoken wierde, dat Hij Nederland kwame *stellen tot woestheid* enz., zoo zal die gene, die zich in tijds, van de Vaderlijke hand Gods, heeft *laten tuchtigen*, al was het dan maar een eenig mensch, van den Heere zeker ver-

sochoond en behouden worden; het verderf Gods, zal tot hem niet genaken; maar, gelijk als Noach en Loth, genade vonden bij den Heere, zoo zal hij ook voor eeuwig, bij God genade vinden, hoe een groot en gruwelijk zondaar, hij te voren ook moge geweest zijn. (3) Deze troostelijke en ontfermende vermaning van God, is als een gewis pardon, dat God nog aan allen, en aan ieder zondaar laat aanbieden, en dat elk in het bijzonder, voor zijn hoofd, nog mag aannemen, indien hij er maar eene hartelijke begeerte toe heeft. (4) O! mijne lieve vrienden! laat ons dan daar naar, toch niet blijven trachten, tot dat het gansche land, zich ga bekeeren tot den Heere; want daartoe is zeer weinig hoop, dat zulks ooit geschieden zal; maar laat een ieder onzer, hier de zaak voor zichzelf aanvangen en beginnen! laat elk trachten de eerste te zijn, om zich te laten tuchtigen! En wilt gij eens hooren, hoe dit groote werk, van ons aan te vangen, voort te zetten en ten einde te brengen is? Zoo zal ik dit nu nog eens met weinigen, aan een ieder voordragen. Och! dat de Heere zelve, het u eens regt deed verstaan, en uwe oogen en ooren, daar voor opende! (1) Dan moeten wij regt leeren zien, bekennen en op ons hart drukken, hoe Gods toorn tegen ons Land ontstoken is; en hoe Hij hetzelfde nu, aan alle kanten, met Zijne plagen en oordeelen tuchtigt enz. (2) Wij moeten overtuigd zijn, dat zulks is, niet alleen om de algemeene zonden des Lands, maar ook in het bijzonder, om onze eigene zonden enz. (3) ten dien einde, moeten wij ernstig gaan onderzoeken, welke onze bijzondere zonden zijn enz., (4) moeten wij leeren te vreezen, het verderf dat God over ons, en over ons Land zal brengen, indien wij ons van Hem *niet laten tuchtigen* enz. (5) wij moeten daar naar staan, en vurig tot den Heere bidden, om een wind des Geestes, dat die in onze harten waaije, om ons tot een regt berouw en verslagenheid te brengen, over onze zonden, en tot een ongeveinsd geloof, in den Heere Jezus; en dat wij ons, van ganscher harte, van alle onze zonden, tot Hem mogen bekeeren enz., en wij niet eerder mogen rusten, voor dat wij ons, met den Heere onzen God verzoend, en van onze zonden bekeerd vinden, door Zijnen Geest en genade enz. (6) en om in dit groote

werk voorspoedig te handelen, zoo moeten wij ons, van dezen dag af aan, geheel overgeven, aan de vermaning en het onderwijs, van Gods getrouwe bodem en gezanten, door welken Hij ons, Zijn Woord laat prediken; zij zijn ons, van den Heere gegeven, tot onze leeraars, om ons zonder ophouden, Zijn Heilig Woord te leeren, hoe wij ons van Hem moeten *laten tuchtigen*, en ons, van onze zonden, tot den levendigen God bekeeren enz. O! die bodem Gods, moeten wij dan nu naarstig hooren, en geven ons geheel, aan hun Goddelijk onderwijs, vermaning en bestraffing over! wij moeten ons van hen, in den Name Gods, laten bestraffen en tuchtigen; onderwerpen ons geheel aan hun, en leggen die vervloekte zonde, van zoo gedurig vijandig, tegen hen en het woord Gods op te komen, en aan te druischen, van ganscher harte af. Zoolang wij daartoe niet willen komen, door Gods genade, zoo blijven wij staan, in onze boosheid en vijandschap tegen God, en zijn verre af van den weg der bekeering.

Och! mijne lieve vrienden! wij bidden u allen, zonder onderscheid, als een gezant van Christus, en als of God door ons bade, *laat, laat u toch* alzo *tuchtigen!* bekeert, bekeert u toch, zonder langer uitstel, tot den Heere uwen God! o! begint het werk met allen ernst heden, op dezen dag! laat het u genoeg zijn, tot hiertoe, zoo schrikkelijk ongehoorzaam, tegen God geweest te zijn! och! komt toch eens tot inkeer, heden, heden nu gij nog de stemme des Heeren hoort, verhardet toch uwe harten niet! (1) Ei! bedenkt toch, dat het Gods raad, bevel en vermaning aan u is! (2) dat het de eenige weg en middel is; niet alleen tot behoudenis van het Land, maar van een ieders kostelijke, en onsterfelijke ziel! (3) dat bij langer uitstel van gehoorzaamheid, *Gods ziele van u zal afgetrokken worden* enz. (4) Dat God nog heden met u wil handelen, als een goedertieren en genadig Vader, indien gij ook met Hem wil handelen, als goede en gehoorzame kinderen. (5) Het werk mag groot en zwaar zijn; maar o! als gij er maar eenige, opregte gewilligheid des harten toe hebt, om het te aanvaarden, zoo weest verzekerd, God zal u helpen en bijstaan; Hij

zal u Zijn Geest en genade, van den hemel schenken; en uwe zwakke pogingen en begeerten sterken, veel meer, dan gij zoudt kunnen denken of hopen. Och! zoekt den Heere dan nu maar, terwijl Hij nog voor u te vinden is! en roept Hem aan, terwijl Hij nabij is! Ik moet afbreken en eindigen, bij gebrek van tijd en krachten. Mijn God doet mij nu de genade, dat ik heden, op dezen dag, tot u allen ook kan zeggen. gelijk Mozes tot de kinderen Israëls, Deut. XXX: 19, *ik neem heden, tegen u lieden tot getuigen, den hemel en de aarde! het leven en den dood heb ik u voorgesteld; den zegen en den vloek; kiest dan het leven, op dat gij levet, gij en uw zaad! Amen.*